

PÕHJAVEEKOMISJONI ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn 14.august 2018, nr 164

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.30

Juhatas: Kersti Türk

Protokollis: Kersti Türk

Võtsid osa põhjaveekomisjoni (edaspidi PVK) liikmed: Argo Jõelett, Rebeka Hansen-Vera, Marge Uppin, Siim Väikmann, Madis Metsur

Puudus: Andres Marandi

Kutsutud: Valle Raidla Eesti Geoloogiateenistusest

Päevakord:

1. Eesti Geoloogiateenistuse koostatud lähteülesandele hinnangu andmine ja kooskõlastamine uuringu „Põhjavee kloriidide sisalduse tõusu põhjuste ja päritolu uuring Sillamäel“ tegemiseks.
2. Enefit Kaevandused AS pöördumine PVK poole seoses põhjaveevarude hindamise uuringu lähteülesandega.
3. 2018 ja 2019 a tehtavate hüdrogeoloogiliste uuringute tutvustus.

1. Eesti Geoloogiateenistuse koostatud lähteülesandele hinnangu andmine ja kooskõlastamine uuringu „Põhjavee kloriidide sisalduse tõusu põhjuste ja päritolu uuring Sillamäel“ tegemiseks.

Eesti Geoloogiateenistus on saanud uuringu tegemiseks rahastuse SA Keskkonnauuringute Keskuselt. Üheks tingimuseks rahastamisel oli kooskõlastada uuringu lähteülesanne PVK-ga. Uuringu eesmärk on veevõtust ohustatud seisundis Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogumi nr 2 kloriid- ja naatriumiooni sisalduse kasvusuundumuse põhjuste, leviku ulatuse ja taustatasemetega esmane määramine Sillamäel. Uuringu tulemusi saab tulevikus kasutada põhjaveekogumi seisundi ja põhjaveevarude hindamiseks.

Arutelu:

PVK liikmetele oli lähteülesanne eelnevalt saadetud tutvumiseks ja kommenteerimiseks.

Arutelu keskendus uuringu eesmärgi selgitamisele. Valle Raidla tegi ülevaate lähteülesandest ja uuringu eesmärkidest. Valle Raidla selgitas, et uuringus kasutatakse nii erinevate uuringute kui ka seireprogrammide käigus kogutud andmeid Voronka põhjaveekogumi põhjavee keemilise koostise ja isotoopkoostise kohta Sillamäe piirkonnas. Kogutakse ka täiendavaid andmeid. Olulist kloriidide sisalduse kasvu viimastel aastatel nimetatud põhjaveekogumis täheldatud ei ole. Erandiks on Sillamäe puurkaev nr. 2198, kus seitsme aasta keskmine kloriidide sisaldus ületab oluliselt kloriidi sisaldusele kehtestatud läviväärtust 250 mg/l. Koos kloriidide sisalduse kasvuga on tõusnud ka puurkaevus 2198 põhjavee kaltsiumi ja magneesiumi, sulfaatide, naatriumi ja kaaliumi sisaldus. Vesinikkarbonaationide sisaldus on jäänud samale tasemele. Puurkaevust pumbatavas põhjavees esineb järske kõikumisi vee keemilises koostises, mida ei ole siiani osatud seletada. Näiteks aastal 2013 on leitud nitraate koguses, mis ei vasta kindlasti Voronka veekihi taustatasemele. Järsud muutused puurkaevust nr 2198 pumbatava vee keemilises koostises võivad olla tingitud ka veetootmise tehnoloogilistest või tehnilistest põhjustest.

Tulenevalt eelnevast selgus, et taustainfo, kui palju ja milliseid andmeid ja varem tehtud uuringuid kasutatakse, on väga oluline. PVK soovitas uuringu tegemisel ja aruande kirjutamisel tähelepanu pöörata sellele, millist lisaväärtust annavad uuringu tulemused lisaks põhjaveekogumite seisundite hindamisele ka konkreetsetele vee-ettevõtetele ja teistele piirkonna veekasutajatele.

Kui Voronka veekihi on prognoositav kloriidide oluline ja püsiv kasvutendents, siis on ilmselt vaja hakata mõtlema alternatiivsetele joogiveeallikatele. Uuringu tulemusi saab lähitulevikus kasutada põhjaveekogumi seisundi ja põhjaveevarude hindamiseks 2019 aastal ning uue perioodi veemajanduskava koostamisel.

Otsus:

Lähtuvalt arutelust ning lähteülesande koostaja selgitustest tegi PVK otsuse lähteülesanne kooskõlastada. Lähteülesandes on kirjas, et uuringusse kaasatakse nii Sillamäel kui ka selle ümbruskonnas paiknevad kaevud ligikaudu 5-10 km raadiuses. PVK soovitus on kaasata uuringusse ka vee-ettevõtjate kasutuses olevaid puurkaeve ja kõikidele uuringus osalenud puurkaevude omanikele edastada nende kaevude veeanalüüside andmed. Uuringu tegija peab kooskõlastama kavandatava töö teostamise metoodika PVK-ga. Uringuaruanne on vaja esitada PVK-le hinnangu andmiseks 12.11.2019.

2. Enefit Kaevandused AS pöördumine PVK poole seoses põhjaveevarude hindamise uuringu lähteülesandega.

Enefit Kaevandused AS pöördus kirjaga PVK poole sooviga saada seisukoht Narva karjääri, Estonia kaevanduse ja Uus-Kiviõli kaevanduse põhjaveevarude ümberhindamise lähteülesande asjakohasuse ja piisavuse kohta. Enefit Kaevandused AS ettevõtetele on väljastatud vee erikasutusload – Narva karjäärile L.VV/327882, Estonia kaevandusele L.VV/327879 ja Uus-Kiviõli kaevandusele L.VV/325670. Nende alusel on lubatud veevõtt joogivee puurkaevudega ja kaevandusvee pumbajaamadega. Põhjaveevarud on kinnitatud Keskkonnaministri käskkirjaga 06.04.2006 nr 409. Enefit Kaevandused AS kavandab hanget põhjaveevarude ümberhindamiseks ja on koostanud selleks lähteülesande. Eelnevalt oli Enefit Kaevandused AS pöördunud Keskkonnaameti poole selgituse saamiseks põhjaveevaru ümberhindamise vajaduse kohta.

Arutelu

PVK liikmetele oli eelnevalt saadetud Enefit Kaevandused AS kiri ja Eesti Geoloogiakeskuse poolt 1999 a koostatud uuringu „Ida-Virumaa Kambriumi-Vendi veekompleksi põhjavee tarbevaru hinnang“ aruanne tutvumiseks ja kommenteerimiseks. Ida-Virumaal hinnati nimetatud uuringus regionaalselt Kambriumi-Vendi veekompleksi põhjavee tarbevaru. Põhjaveevaru hinnang tehti hüdrogeoloogilisel mudelil koos hinnanguga merevee võimalikule intrusioonile mereäärsete veehaarete suunas. Põhjavee tarbevaru hindamisel võeti aluseks selline veetarbimine, mis merevee intrusiooni välistaks. Mudel arvestas ka lääne pool asuvat Lääne-Virumaad ja ida pool asuvaid Venemaa linnade veehaardeid. Hinnatud põhjaveevaru tarbevaru jagati maakonnas konkreetsete veehaarete, linnade ja valdade vahel. Veevõtu vajaduse hindamisel võeti aluseks perspektiivsed veevõtu prognoosid.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §6 lg 1 on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada vallas või linnas veevarustust ja kanalisatsiooni, siis võivad põhjaveevarude hindamise uuringu tellijad paluda ka kohaliku omavalitsuse abi uuringu tellimise korraldamisel.

Otsus:

PVK liikmed leidsid arutelus, et kuna piirkond Ida-Virumaal, kus põhjaveevarude kasutusaeg lõpeb 2020.aastal, paikneb ühetaolise geoloogilise ja hüdrogeoloogilise ehitusega Balti arteesiapiirkonna põhjaosas ja Ida-Eesti vesikonnas, on mõistlik teha põhjaveevarude hindamine regionaalselt tervikuna nagu tehti 1999 a.

Lähtudes eeltoodust anti soovitus, et Keskkonnaministeerium koos Keskkonnaametiga teavitaks kirjaga Ida-Virumaa kohaliku omavalitsuse üksusi, kelle piirkonnas põhjaveevarude kasutusaeg lõpeb 2020 a. ja teeks ettepaneku ühiselt tellida põhjaveevarude hindamine. Kirjale lisatakse tabel olemasolevate põhjaveevarudega, kuhu on võimalik lisada veekasutajate soovitatav põhjaveevaru kogus. Oluline on kaasata ka suuremaid veekasutajaid. PVK on valmis korraldama Ida-Virumaal PVK väljasõidu istungi, kus oleks päevakorras põhjaveevaru uuringu tellimisega seotud sisulised ja korralduslikud küsimused. Vaja on enne varude ümberhindamist välja selgitada veekasutajate veevajadus, et varud ümber hinnata.

Keskkonnaministri 6.aprilli 2006.a käskkirjas nr 409 on märgitud põhjaveevarude kasutusajaks aasta 2020 ilma kuupäevata. Sellisel juhul on ka varasemalt arvestatud põhjaveevaru kasutusaja lõpuks 31.detsember ehk siis praegusel juhul 31.12.2020.

PVK liikmed jõudsid ühisele järeldusele anda soovitus ettevõttele Enefit Kaevandused AS tellida põhjavee varu hindamine koos teiste Ida-Virumaa põhjaveevaru uuringute tellijatega.

2. 2018 ja 2019 a tehtavate hüdrogeoloogiliste uuringute tutvustus.

Kersti Türk tutvustas PVK liikmetele aastatel 2018-2019 tehtavaid olulisemaid hüdrogeoloogilisi uuringuid. PVK liikmete arvates on oluline, et uuringud oleksid kättesaadavad nende võimalikele kasutajatele ja otsustajatele ning põhjaveega seotud uuringuid tutvustatakse või esitatakse kooskõlastamiseks PVK komisjonile.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kersti Türk
Juhataja ja protokollija